

Waardevol Culemborg

Verkiezingsprogramma 2018-2022

ChristenUnie

Culemborg

Inleiding

Geen politiek zonder inspiratie. De ChristenUnie Culemborg is politiek actief, omdat we geïnspireerd vanuit ons Christelijk geloof dienstbaar willen zijn aan de samenleving, waar we zelf met hart en ziel onderdeel van uitmaken. We richten ons bij de besluitvorming op het algemeen belang, waarbij we ook recht willen doen aan mensen die minder makkelijk gehoord worden of zich minder goed kunnen uiten ook recht willen doen. We vinden het belangrijk dat wordt omgezien naar mensen die hulp nodig hebben, in welke vorm dan ook. Met elkaar verrijken we het menselijk bestaan door te delen. Daarbij is zorg voor onze omgeving vanzelfsprekend, zowel voor klimaat, natuur, als voor ons cultuurhistorisch erfgoed. We vinden het van levensbelang dat we onze wereld op een goede manier doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen.

Onze democratie is een groot goed, waar we ons iedere dag voor willen inzetten. Bijvoorbeeld door te zorgen voor een heldere stijl van besturen en door elkaar te betrekken bij belangrijke beslissingen. Culemborg heeft bestuurlijk gezien een mooie maat en daarom willen we ook graag bestuurlijk zelfstandig blijven. Als lokale afdeling van een landelijke partij hebben we onze handen vrij voor het lokale belang. Voor thema's die de lokale mogelijkheden overstijgen kunnen we terugvallen op vertegenwoordigers in provinciale en landelijke bestuurskringen. De

ChristenUnie is een partij die zich inhoudelijk grondig in onderwerpen verdiept en taaie dossiers niet schuwt. Tegelijkertijd zijn we een partij die verbinding zoekt met andere partijen en de inwoners, de bedrijven en de instellingen van de stad. We zullen daarbij altijd het belang van integriteit benadrukken, zowel voor volksvertegenwoordigers en bestuurders als voor onszelf.

Culemborg heeft dit jaar 700 jaar stadsrechten. Wij geloven in de veelkleurigheid, rijkdom en veerkracht van onze stad. Daarom richten we ons met veel enthousiasme op de nieuwe raadsperiode. We hebben de afgelopen jaren laten zien hoe we ons met passie inzetten voor waardevolle zaken in de stad, als de Redichemse Waard, de jachthaven en het grote aanbod van cultuur en sport, voor zoveel mogelijk doelgroepen. In dit verkiezingsprogramma vindt u onze actuele ideeën, onderverdeeld in 10 thema's. Ideeën die we samen met u in de komende periode willen verwezenlijken. Daarmee is dit verkiezingsprogramma een startpunt, zodat u weet wat u aan ons heeft. Maar uiteraard gaat het wat de ChristenUnie betreft ook in de komende vier jaar om het vooral sámen vormgeven van onze mooie, waardevolle stad. Want we zijn er voor elkaar!

Daniël Jumelet

Tien waardevolle thema's

Inleiding	1
Transparant bestuur	3
Woonklimaat en veiligheid.....	5
Duurzaam en groen	7
Zorg en welzijn.....	9
Integratie.....	11
Werk en zekerheid.....	13
Kinderen en jongeren	15
Cultuur en sport	17
Ruimtelijke ordening en mobiliteit.....	20
Economie en innovatie.....	21

De ChristenUnie ziet graag dat bij de besluitvorming meer inwoners uit alle lagen van de bevolking meedoen. De gemeente kan veel meer doen aan het dichten van de kloof tussen bestuur en bevolking en tussen gemeenteraad en het college. Meer openheid van zaken is nodig. Wij stellen daarom de volgende verbeteringen voor:

- + Procedures en stukken zijn openbaar, dat is het uitgangspunt. Geheimhouding is alleen nodig in uiterste gevallen.
- + Het gemeentebestuur zoekt actief naar meningen van inwoners uit alle lagen van de bevolking, bijvoorbeeld door loting. Zeker bij grote vraagstukken zorgt de gemeente ervoor dat er niet alleen actieve, mondige inwoners worden gehoord, maar ook mensen en groepen die minder assertief of actief zijn.
- + De gemeente geeft volledige openheid over de geldstromen van de gemeente. Van alle winst en verlies komt er een complete financiële verslaglegging, zodat alle inwoners kunnen zien wat er met hun geld gebeurt.
- + Alle inwoners hebben gelijkmatig toegang tot het bestuur. Het kan niet zo zijn dat invloedrijke inwoners meer gedaan krijgen bij wethouders en ambtenaren dan andere inwoners.
- + De gemeenteraad krijgt de democratische verantwoordelijkheid die haar toekomt. College en ambtenaren trekken beleid niet naar zich toe, maar geven de volksvertegenwoordigers voldoende kans om hun controlerende taak uit te voeren. Raadsleden nemen daartoe plaats in projectgroepen, volgen ontwikkelingen op de voet en sturen bij waar nodig.
- + Culemborg is te klein om geheel op eigen kracht alle ambtelijke taken uit te kunnen voeren. Wij pleiten voor het actief onderzoeken van een ambtelijke fusie met de gemeente Houten. Dit om de bestuurlijke zelfstandigheid van de twee gemeentes te garanderen.
- + Nu de wet Bedrijveninvesteringszones (BIZ) definitief is, transformeert de gemeente het ondernemersfonds in samenwerking met de ondernemers naar een Culemborgse BIZ-regeling.

De ChristenUnie vindt het nodig dat we veel meer doen met de ideeën van de inwoners van Culemborg. Alleen dan leiden besluiten tot verbeteringen waar de inwoners echt behoefte aan hebben. Maar wie zijn 'de inwoners'? Te vaak krijgen actieve en mondige groepen onevenredig veel geld en ruimte toegewezen. Dat gaat ten koste van meer kwetsbare en minder assertieve groepen. Ook zij, juist zij moeten worden gehoord. De ChristenUnie wil via loting die groepen actief bij de besluitvorming betrekken, te beginnen bij grote vraagstukken. Hier valt nog veel te winnen.

De ChristenUnie pleit al jaren voor een meer transparante bestuursstijl. Dat zullen we ook de komende vier jaar scherp blijven doen. Tegen een praktijk van 'ons-kent-ons' en vóór meer dualisme. Dat wil zeggen: tijdens het maken van plannen en beleid krijgen de raadsleden alle nodige informatie om mee te denken en waar

nodig kritisch bij te sturen. De gemeenteraad is tenslotte eindverantwoordelijk voor de besteding van het belastinggeld van de inwoners.

Bestuurlijk heeft de gemeente Culemborg een mooie maat. Wat de ambtelijke taken betreft moeten we in de praktijk met heel veel andere gemeenten in de regio Rivierenland. Gemeenten die dikwijls heel erg van elkaar verschillen en daardoor regelmatig andere belangen en behoeften hebben. Bovendien maken de vele, grote samenwerkingsverbanden het lastig om deze democratisch te besturen. Daarom is het nu tijd om alternatieven te onderzoeken. Voor uitvoerende taken biedt samenwerking met de gemeente Houten veel voordelen, als een gemeente met dezelfde omvang en karakter als Culemborg. De ChristenUnie wil de mogelijkheden tot samenwerking onderzoeken.

In de buurt komt voor inwoners de stad het meest dichtbij. Hier ontmoeten mensen elkaar, hier leven ze samen. Maar het is ook de plek waar ergernis aan het gedrag van anderen de kop kan opsteken en soms ook overlast en onveiligheid worden ervaren. Hoe zorgen we voor een goed woonklimaat?

- + De gemeente bevordert onderlinge contacten binnen de wijken. Buurtactiviteiten zoals jaarlijkse buurtfeesten krijgen financiële steun.
- + De gemeente zorgt met de bewoners dat de buurt schoon en heel blijft; overtreders worden aangehouden. De gemeente betreft bewoners bij een plezierige inrichting van de buurt.
- + De gemeente stimuleert dat bewoners hun krachten bundelen in ontwikkeling en beheer van de openbare ruimte in de wijk. Het voorbeeld van het Pietenplaatsje verdient navolging, in welke vorm dan ook. Indien wenselijk, springt de gemeente financieel bij.
- + Bewoners en gemeente stellen bij overlast samen regels op voor ontmoetingsplaatsen en openbare verblijfsruimten.
- + Jongeren krijgen voldoende ruimte voor ontmoeting.
De gemeente betreft jongeren bij voorzieningen die voor hen bestemd zijn.
- + De gemeente pakt overlast door jongerengroepen actief aan. Ze treedt op tegen aanhoudend verkeer in avond en nacht, samenscholing en rondhangen op straat. Handhaving is nodig bij geluidsoverlast, drugsoverlast, het dealen en gebruiken op straat en het achterlaten van drugsafval (zoals lachgasampullen).
- + Wanneer bewoners zich geïntimideerd voelen door brutale jongerengroepen treedt de politie op; de gemeente biedt de bewoners in zulke gevallen trainingen sociale weerbaarheid aan.
- + De gemeente maakt bewoners wegwijs bij het doen van aangifte (indien nodig anoniem). Ook krijgen bewoners tips hoe ze de politie kunnen informeren wanneer er sprake is van intimidatie in hun buurt.
- + Bij patstellingen tussen groepen bewoners in een buurt treedt de gemeente actief op met objectieve bemiddeling.

De gemeente stimuleert het samenleven in een buurt allereerst door te zorgen voor voldoende en goed onderhouden groen, passende ontmoetingsplekken, het ondersteunen van buurtpreventieprojecten (WhatsApp) en de organisatie van buurtactiviteiten. Maar als er zaken mis zijn in een buurt, dan moet de gemeente hierin ook bijstaan. Hoe? Bijvoorbeeld door te handhaven waar nodig, buurten te helpen gezamenlijke buurtregels op te stellen of het waardenvrij of door onpartijdig te (laten) bemiddelen bij buurtconflicten.

Oplossingen gaan alleen werken als de gemeente de buurt als geheel betreft bij de aanpak van knelpunten - van oud tot jong en vanuit verschillende bevolkingsgroepen. De gemeente moet hier een actieve rol in spelen en boven de partijen staan.

De ChristenUnie ziet de gemeente Culemborg graag een voortrekkersrol in Nederland vervullen om de samenleving duurzaam in te richten, in het kader van de internationale klimaatdoelstellingen.

Toekomstdroom: een energieneutrale stad:

- + De gemeente maakt de eigen gebouwen snel energieneutraal: binnen de komende raadsperiode is eenderde van de gemeentelijke gebouwen energieneutraal. Vóór 2022 staan er minstens 100 energieneutrale woningen in Parijsch en zijn 50 bestaande woningen energieneutraal gemaakt.
- + Energiebesparing in gebouwen willen we bereiken door isolatiemaatregelen, zonnepanelen, zuinige apparatuur en vervanging van cv-installaties door bijvoorbeeld zonneboilers en warmtepompen.
- + We streven naar een mix van duurzame energiebronnen, zoals zon (panelen), water (de Lek), wind en andere. Daarbij wekken we de energie zo veel mogelijk lokaal op, waar alle inwoners in kunnen investeren en van meeprofiteren, ook mensen met een lager inkomen.
- + Als landelijke subsidies voor duurzaam wonen tekortschieten, springt de gemeente bij. Culemborg kent veel inwoners met slimme ideeën. Energiepioniers krijgen financiële en andere ondersteuning.
- + Er komt een uitgebreid netwerk aan laadpunten voor elektrische auto's in de stad. Openbaar vervoer en fiets krijgen in het beleid voorrang boven de auto.
- + Windmolens, zonneweiden en installaties voor geothermie komen alleen op plaatsen waar ze in het Culemborgs landschap passen. Inwoners die hinder ondervinden van duurzame energieopwekking (zoals windmolens) delen als eerste in de financiële voordelen.
- + De gemeente betreft inwoners bij ontwikkeling en beheer van het groen binnen en buiten de stad. De uitwerking van het groenstructuurplan van de gemeente vraagt om spoedige uitvoering, in nauw overleg met de bewoners.
- + Scherp toezicht blijft nodig bij de ontwikkeling van de Redichemse Waard. Geen afgravingen meer, geen slibstort, maar wel toegankelijk voor lichte recreatie en herstel van natuurwaarden.
- + Groen beleid zit hem soms in kleine dingen: bermen met bloemen voor de bijen, watergangen niet dicht laten groeien, groen opnemen in het straatbeeld, geen gif tegen onkruid, een duurzame pont.

De ChristenUnie wil met zorg en respect omgaan met de aarde en wat zij ons geeft. Daarom willen we werken aan een stevig ecologisch netwerk van water en groen. Culemborg is een groene stad en dat willen we zo houden. We streven naar een circulaire economie in Culemborg, waarbij we afval hergebruiken als grondstof voor nieuwe producten.

Besparing en winning van energie zal de komende jaren prioriteit krijgen, het gaat alle Culemborgers aan. We willen dat de eigen inwoners in belangrijke mate meeprofiteren van de energieopwekking, zelfstandig of in coöperatieverband. Ook mensen uit de lagere inkomensklassen moeten daaraan kunnen meedoen.

De CU wil zorgvuldig en zorgzaam omgaan met inwoners die een kwetsbare gezondheid hebben of sociale steun behoeven. Natuurlijk, de kosten voor zorg en welzijn in Nederland staan onder druk en velen zijn daar bezorgd over, wij ook. Maar wie hulp en zorg nodig heeft, moet die krijgen, dicht bij huis en toegesneden op die ene persoon. Een zorgzame samenleving betekent voor de CU concreet:

- + De gemeente biedt laagdrempelige, respectvolle hulp aan mensen die zorg nodig hebben. Ook mensen die digitaal minder vaardig zijn vinden gemakkelijk de weg naar de gemeente.
- + De gemeente kijkt bij de inkoop van zorg behalve naar het prijskaartje ook naar kwaliteit en continuïteit. Zij koopt geen zorg in bij organisaties waar te veel managers rondlopen en waar directie en bestuur buitensporige salarissen krijgen.
- + De gemeente zet de komende tijd meer in op preventie, onder andere door het starten van een actieprogramma preventie zelfdoding.
- + Statushouders krijgen financiële educatie en praktische begeleiding bij het inrichten van het dagelijks leven.
- + Initiatieven als Culemborgkanmeer.nl, BonVie, Culemborg Herstelt de Family Factory en Leerhuis Culemborg laten zien hoe vrijwilligers, professionals en hulpvragers direct met elkaar in contact komen. De gemeente stimuleert dit soort initiatieven en zorgt voor voldoende financiële ondersteuning.
- + Mantelzorgers krijgen hulp en steun door actieve begeleiding van de wijkteams om hun moeilijke taak te kunnen uitvoeren. De gemeente springt bij wanneer dat nodig is, zodat wordt voorkomen dat mantelzorgers opbranden.
- + Na twee jaar is het tijd om het functioneren van de Sociale Wijkteams te onderzoeken en doelgericht en gestructureerd te werken aan de verdere inrichting van de gemeentelijke zorg (transitie).

De gemeente heeft sinds 2015 veel zorgtaken op haar bord gekregen. 'Den Haag' was daarbij van mening dat zorg en welzijn ook met minder geld toe konden. Mooie woorden klonken er over participatie, eigen kracht en mantelzorg. Maar hoe werkt dat in de praktijk? Dat kan zomaar betekenen dat mensen aan hun lot worden overgelaten. Hoe krijgen we de juiste zorg op de juiste plaats, dichtbij huis en afgestemd op die ene burger? Hoe schakelen we vrijwilligers en mantelzorgers in? Hoeveel kunnen zij dragen? Het is goed om na twee jaar het functioneren van de sociale wijkteams tegen het licht te houden. Hoe pakt hun werkwijze uit? Weten inwoners hen te vinden? Komen hulpvraag en –aanbod voldoende bij elkaar? Als we kritisch kijken hoe de huidige opzet werkt, kunnen we ook verbeteringen aanbrengen of andere wegen zoeken. Daarnaast moet de gemeente nu echt

gestructureerd werk maken van de inrichting van de gemeentelijke zorg, de zogenaamde 'transitie'. Mensen worden vandaag de dag steeds ouder en ouderen blijven langer in hun eigen woonomgeving wonen. Om dat mogelijk te maken, zal er steeds meer samengewerkt moeten worden tussen professionele zorgverleners, kerken, mantelzorgers en vrijwilligers. Mensen die hulp bieden aan een ander, moeten op de gemeente kunnen rekenen voor actieve begeleiding en extra ondersteuning. Zorgzaam samenleven, dat kan alleen als inwoners elkaar tegenkomen, zich verbonden weten. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat mensen in hun eigen buurt en bij stadsbrede activiteiten elkaar ontmoeten om elkaar een steun in de rug te geven en een luisterend oor te bieden. BonVie is hiervan een lichtend voorbeeld. Dagbesteding en sociale ontmoeting gaan hier hand in hand.

ChristenUnie Culemborg gelooft in een samenleving waarin vele verschillende mensen naast, maar ook vooral mét elkaar leven. Dat ziet er wat ons betreft zo uit:

- + Buurten nemen initiatieven om onderling contact tussen hun bewoners te bevorderen. De gemeente helpt daarbij zonder van bovenaf dingen op te leggen, bijvoorbeeld in de vorm van sponsoring van buurtbijeenkomsten. Aan activiteiten doen zoveel mogelijk bevolkingsgroepen mee, de gemeente ziet erop toe dat iedereen welkom is.
- + Niemand legt een ander een levensovertuiging op. Verschillen van inzicht en opvatting leiden tot debat en niet tot verkettering. Alleen dan kunnen we de Culemborgse samenleving op democratische wijze inrichten.
- + Culturele drempels vormen geen belemmering om betaald werk te vinden. Indien nodig helpt de gemeente Culemborgse ondernemers bij de begeleiding van nieuwkomers in hun bedrijf.
- + Culemborg is een gastvrije stad voor vluchtelingen, zowel asielzoekers als statushouders. Wie vlucht voor onderdrukking en geweld, kan in onze stad rekenen op goede woonruimte.
- + Iedere inwoner van Culemborg leert en spreekt de Nederlandse taal. Alleen dan kunnen we elkaar leren kennen en begrijpen. Bovendien vergroten nieuwkomers daarmee hun kans op persoonlijk succes.
- + De gemeente bestrijdt met voorlichting en handhaving elke vorm van discriminatie vanwege ras, afkomst, geloof, geslacht, seksuele voorkeur, handicap of (chronische) ziekte. Slachtoffers van discriminatie krijgen ondersteuning met raad en daad.
- + Vluchtelingen vinden zinvolle dagbesteding. Daarbij drukken ze geen betaalde krachten uit hun baan, maar krijgen ze begeleiding bij het vinden van vrijwilligerswerk en eventuele scholing. Het uiteindelijke doel is een zelfstandig inkomen.

Culemborg is een kleine stad. Toch wonen er veel verschillende bevolkingsgroepen en gemeenschappen. Tussen hen bestaat vaak niet veel contact. De verschillen tussen de wijken zijn groot, elke wijk heeft zo zijn eigen charmes en problematiek. De meerderheid van de bevolking vindt het prettig wonen in Culemborg, maar dat geldt niet voor iedereen. In een aantal wijken spelen hoge werkloosheid, lage inkomens en jongerenproblematiek een grote rol. Culemborg wordt daarom wel een kleine stad met grote-stedenproblematiek genoemd.

ChristenUnie wil zich actief inzetten om het samenleven van de verschillende Culemborgse bevolkingsgroepen te stimuleren door buurtinitiatieven en instellingen te sponsoren die hieraan bijdragen. Wanneer mensen elkaar leren kennen, gaan ze meer en op een betere manier met elkaar om. Aan de andere kant moeten we

problemen benoemen en oplossen, misdragingen aanpakken en rechtzetten. Mensen mogen zichzelf zijn, maar samenleven vraagt aanpassingen.

Wat de komst van vluchtelingen betreft, we signaleren bezorgdheid onder de bevolking dat nieuwkomers er met voorzieningen vandoor gaan en voor overlast zorgen. Aan de andere kant zien we veel inzet van vrijwilligers die het als hun morele plicht zien om vluchtelingen op weg te helpen. ChristenUnie wil dat Culemborg voor vluchtelingen een gastvrije stad is, die hun hulp en mogelijkheden biedt om een volwaardig lid van de samenleving te worden. We verwachten van nieuwkomers dat ze zich zodanig aanpassen aan de Nederlandse manier van leven, dat ze als volwaardig inwoner een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving.

Armoede en werkloosheid binnen onze gemeente zijn voor de ChristenUnie pijnpunten. We willen er alles aan doen om mensen levensonderhoud en inkomen te bezorgen.

- + Er komt een betere samenwerking tussen Werkzaak en de gemeente. Voor mensen die gebruik maken van bijstand worden aanmelding en ondersteuning goed afgestemd op het activeringswerk.
- + Essentiële diaconale vrijwilligersinitiatieven (SchuldHulpMaatje, Inloophuis, Vluchtelingenwerk, Voedselbank, JobHulp Culemborg en Stichting Present) krijgen ruimhartige financiële ondersteuning.
- + De gemeente handhaaft het loket van Werkzaak in Culemborg. Het is geen goede zaak dat inwoners van Culemborg daarvoor helemaal naar Tiel moeten reizen.
- + De gemeente zet zich in om mensen met een handicap aan het werk te helpen, onder andere via samenwerking tussen Werkzaak en lokale initiatieven, zoals de Coöperatie van Makers (onder andere Stadswerkplaats-Culemborg, Houtatelier Nerf).
- + Werk en activering vormen een belangrijk(er) onderdeel van de wijkaanpak door gemeente en sociale wijkteams.
- + Nieuwe initiatieven om mensen aan het werk te krijgen juichen we toe. De gemeente kan hiertoe actiever stimuleren. Werkloosheidsbeleid is nu te veel gericht op uitkering en controle en te weinig op persoonsgerichte empowerment en (re)activering.
- + De gemeente gaat actief ondernemers zoeken en helpen om werkervaringsplaatsen te creëren. Die hulp kan bestaan uit financiële ruimte en begeleiding.
- + De gemeente werkt samen met ondernemers aan een goede aansluiting van jongeren op de lokale arbeidsmarkt.

Het gaat in financieel opzicht weer beter met Nederland en Culemborg. Toch neemt de tweedeling tussen rijk en arm toe en leven er nog mensen onder de armoedegrens. Het is positief dat de gemeente Culemborg een ruimhartig beleid voert voor mensen met een sociaal minimum. We moeten ervoor zorgen dat voorzieningen als Schuldhulpmaatje, JobHulp Culemborg, Stichting Present en de Voedselbank voldoende financiën hebben en gemakkelijk toegankelijk zijn.

De ChristenUnie gelooft in een inclusieve samenleving, waarbij iedereen op een of andere manier meedoet. Door te werken, door

vrijwilligerswerk te doen of op andere manieren sociaal een bijdrage te leveren. Dat geeft dagritme, waardering en zelfstandigheid. Als betaald werk (nog) niet lukt, moeten mensen kunnen terugvallen op eenvoudig te bereiken voorzieningen.

De gemeente kan zich veel actiever inzetten voor reactivering en re-integratie. De ChristenUnie zou graag zien dat de gemeente hierin de regie op zich zou nemen om bedrijven te helpen re-integranten in dienst te nemen, zodat meer Culemborgers zonder werk doorstromen naar een betaalde baan.

Investeren in kinderen en jongeren is investeren in de toekomst van onze stad. Dan hebben we het over educatie, onderwijs, welzijn, vorming en ontwikkeling tot inwonerschap. Onze voorstellen:

- + Wanneer zij dat willen, krijgen ouders van jonge kinderen opvoedingsondersteuning in de vorm van cursussen en workshops. De basis van de vorming ligt in de gezinnen, de ChristenUnie wil ouders daarin actief ondersteunen.
- + Peuterspeelzalen zijn te duur geworden voor 'gewone' kinderen. De gemeente herstelt de subsidies voor peuterspeelzalen. Het is heel belangrijk dat kinderen al op vroege leeftijd leren van andere kinderen en zich sociaal ontwikkelen.
- + De gemeente ziet toe op de sociale veiligheid van kinderen in de buitenschoolse opvang. Net als op scholen worden pestprotocollen actief ingezet.
- + Gemeente, bibliotheek en Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) gaan actief ouders en leerlingen van de basisschool trainen in mediawijsheid en gebruik van internet.
- + De gemeente maakt beleid op de vorming en begeleiding van jongeren, in samenwerking met maatschappelijk werk en GGD. Er komt meer aandacht voor het geestelijk welzijn van jongeren van 12-18 jaar. De gemeente maakt geld vrij voor het aanstellen van coaches voor jongeren met problemen. Ouders van tieners krijgen concrete steun bij de opvoeding.
- + Sportvelden en schoolpleinen worden rookvrij, het is hoog tijd dat we voorkomen dat jongeren gaan roken.

Opvoeding begint in de wieg. De ChristenUnie hecht grote waarde aan vorming van kinderen en jongeren en wil ouders daarin actief ondersteunen. Dit komt de kinderen zelf ten goede, maar werkt ook preventief voor de maatschappij: het zet de ontwikkeling tot waardevol inwonerschap in gang en voorkomt problemen op latere leeftijd. Het begint al vroeg: thuis of in de peuterspeelzaal, waar kinderen leren omgaan met andere kinderen en sociaal sterker kunnen worden.

Het is bekend dat criminaliteit vaak begint bij jeugdgroepen van 12-14-jarigen. De gemeente kan in de breedte meer doen voor tieners in Culemborg, in samenwerking met CJG, maatschappelijk werk en GGD. Ook kunnen externe partijen ingehuurd worden, zoals het Leger des Heils, die onder andere coaches inzetten bij schooluitval en de aansluiting van basisschool naar middelbare school.

Training van jongeren in mediawijsheid helpt om zich staande te houden in de virtuele wereld, de voordelen van internet te ontdekken en zich te wapenen tegen de bedreigingen ervan.

Culemborg biedt een rijk onderwijsaanbod, zowel voor basis- als voortgezet onderwijs. Belangrijk is dat er minder nadruk komt op rendement en dat er meer mogelijkheden komen voor ontplooiing en brede vorming. Culemborg kent een relatief grote groep kwetsbare (tiener)jongeren met mogelijk geringe toekomstkansen. Deze groep verdient meer aandacht en investeringen, in de vorm van passende opleiding, werkgelegenheid en begeleiding. We maken sportvelden en schoolpleinen rookvrij om zoveel mogelijk te voorkomen dat jongeren gaan roken. Uiteraard zien we het liefst dat geen enkele jongere nog begint met roken, de gemeente moet actief een lokaal antirookbeleid verder ontwikkelen.

Zijn kunst, lichaamsbeweging en recreatie luxe activiteiten? De ChristenUnie vindt van niet. Ze zijn onmisbaar in onze samenleving. Ze duiden ons bestaan, houden ons fit en stellen ons in staat schoonheid, waarheid en spelplezier te beleven. Het is dus zaak om deze zaken met een belangrijke maatschappelijke waarde hoog op de agenda te houden.

- + De gemeente biedt financiële ondersteuning voor cultuurinstellingen en culturele initiatieven zoals theater De Fransche School, Kunst Educatie Culemborg, Elizabeth Weeshuis, De Roos van Culemborg, Lek Art, Culemborg Blues, Werk aan het Spoel, de Gelderlandfabriek, koren, muziekverenigingen enzovoorts, op zo'n manier dat ze normaal kunnen (blijven) functioneren.
- + De gemeente is verantwoordelijk voor de renovatie van De Fransche School;
- + Instellingen worden zoveel mogelijk met elkaar verbonden, onder andere door het stimuleren van een Vereniging Cultureel Erfgoed;
- + De gemeente jaagt de vorming van een Culemborgse sportkoepel aan, zodat sportverenigingen en de gemeente beter met elkaar samenwerken in de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de accommodaties.
- + De gemeente ziet erop toe dat coaches en begeleiders door verenigingen en clubs worden gescreend, om seksueel misbruik in de sport uit te bannen.
- + Behalve het aanbieden van het jeugdsportfonds kijkt de gemeente of er meer nodig is om jongeren te stimuleren om te bewegen, door bijvoorbeeld de aanleg van op jongeren gerichte sportvoorzieningen mogelijk te maken.

De afgelopen jaren is er veel bezuinigd op cultuur en sport; vooral van culturele instellingen is heel veel gevraagd. Ondanks dat kent Culemborg nog steeds een rijk cultureel leven, dankzij de inzet van vele vrijwilligers, die zich dagelijks belangeloos inzetten voor culturele locaties, instituten en verenigingen. Nu de crisis achter ons ligt, moet de gemeente kijken waar het mes van de bezuinigingen te diep heeft gesneden en welke financiële reparatie nodig is.

Cultuurinstellingen, zoals Kunst Educatie Culemborg, de Fransche School, het bibliotheekwerk en het Museum Elizabeth Weeshuis moeten zodanig ondersteund worden dat zij goed kunnen blijven functioneren. De gemeente neemt (mede)verantwoordelijkheid voor historische panden, zoals de Fransche School en de diverse kerkgebouwen. Het is nodig dat de gemeente actief meewerkt aan de oprichting van een Vereniging Cultureel Erfgoed, waarin gebruikers/bewoners van historische panden elkaar ondersteunen en zorgdragen voor de cultuurhistorische rijkdom van de stad.

In Culemborg zijn 5000 mensen lid van een sportvereniging. Steeds meer sporters dragen als vrijwilliger bij aan de exploitatie en het onderhoud van sportaccommodaties. Om dit werk tussen verenigingen nog beter af te stemmen, neemt de gemeente de rol van aanjager op zich om een Culemborgse sportkoepel op te richten. Deze koepel kan met de verenigingen goede afspraken maken over beheer, toegankelijkheid en veiligheid van sportaccommodaties.

De gemeente heeft tot taak (veelal jonge) sporters te beschermen tegen seksueel misbruik, door toe te zien op de screening van coaches en begeleiders bij verenigingen. Omdat veel jongeren minder bewegen door toenemend beeldschermgebruik, zoekt de gemeente naar mogelijkheden om deze jongeren te activeren, bijvoorbeeld door aantrekkelijke sportvoorzieningen aan te (helpen) leggen en jongeren actief te betrekken bij de aanleg ervan.

Het spoor in Culemborg snijdt de stad in tweeën. De Lek begrenst de stad aan de noordkant. De ruimte is beperkt. Hoe verbinden we oost en west, noord en zuid en hoe gebruiken we de ruimte effectief?

- + De gemeente gaat op korte termijn om de tafel zitten met ProRail en de provincie om de Vianense Poort te verbreden (nabij de Emté). Alleen dan kan het steeds uitbreidende West-Culemborg aansluiting (her)vinden met het Centrum - en andersom.
- + Er komt een elektrische pendelbus voor senioren van BonVie naar de binnenstad.
- + De gemeente stimuleert binnen de bebouwde kom het gebruik van de fiets boven dat van de auto.
- + Een fietsbrug over de Lek krijgt hoge prioriteit. Wat de ChristenUnie betreft neemt de gemeente de fietsbrug bij Vianen snel over of start direct met het onderzoeken van alternatieven.
- + Er komt meer nieuwbouw van sociale woningen, verspreid over de stad.
- + De gemeente evalueert regelmatig de ontwikkeling van zodat de wijk ook op langere tijd een plezierige plaats blijft om te wonen. Waar mogelijk worden principes uit de wijk EVA-Lanxmeer ook in Parijsch toegepast.
- + Er komt geen hoogbouw in de stad. De gemeente laat bouwplannen binnen de stad niet over aan projectontwikkelaars, maar investeert in laagbouw, waarbij we streven naar levensloopbestendig bouwen.
- + Ter voorkoming van 'hap-snap'-oplossingen voor de Markt schakelt de gemeente vrijwillige (landschaps)architecten in. De Markt als plein moet ingericht worden in harmonie met de monumentale, historische omgeving.
- + De gemeente gaat meer werk maken van de toeristische as van Haven naar Zandstraat.
- + Er komt meer ruimte voor toerisme en recreatie door de historische assen in de stad duidelijker zichtbaar te maken en te benutten; winkels liggen niet verspreid over de stad, maar concentreren zich steeds meer in specifieke winkelgebieden.

Oost- en West-Culemborg hebben op dit moment te weinig verbinding. Willen we een ongedeelde stad blijven en de binnenstad levendig houden, dan is er maar één oplossing: bredere doorgangen door de spoordijk. De Vianense Poort leent zich daar goed voor. De gemeente moet niet langer aarzelen om met alle partijen om de tafel te gaan.

De Lek is behalve een prachtige rivier ook een barrière naar het noorden. De ChristenUnie promoot van harte het milieuvriendelijke fietsverkeer en maakt zich hard voor de aanleg van een fietsbrug over de Lek - naast of bevestigd aan de spoorbrug.

Wij geloven dat Culemborg een eigen karakter heeft, dat we goed moeten bewaken en versterken. We moeten accepteren dat 'inbreiding' (bouwen binnen de stad) niet budgetneutraal kan. De gemeente zal geld

moeten bijleggen om hoogbouw te voorkomen. Er vindt regelmatige evaluatie plaats van de verdere ontwikkeling van Parijsch met gebruikmaking van geleerde lessen en werkwijzen die hun waarde bewezen hebben, zoals in EVA-Lanxmeer.

Veel bezoekers van Culemborg roemen de historische binnenstad. Die schoonheid verdient versterking, voor inwoners en om toeristen aan te trekken. De route van Haven naar Zandstraat krijgt meer eenheid en levendigheid. Denk daarbij aan gelijke verlichting, groen- & bloemvoorziening, bestrating, bewegwijzering, gevelplaten, QR-codes en dergelijke. De Markt krijgt de allure die zij verdient, als ruimtelijk plein en niet als 'huiskamer'. Een commissie van (landschaps)architecten levert begeleiding. Voordat er op de Markt een spade de grond in gaat, krijgen de inwoners een 3D-presentatie van de plannen te zien.

Nu het economisch beter gaat, is het van belang de economische kracht van Culemborg te versterken. Culemborg is gunstig gelegen en kent veel creatieve ondernemers. De gemeente werkt als aanjager:

- + De gemeente zet een stimuleringsfonds op voor duurzame innovatie.
- + Landelijk zorgt de gemeente voor meer bekendheid van de kracht en de mogelijkheden van Culemborg.
- + De gemeente onderhoudt hechte contacten met de ondernemersplatformen die in Culemborg actief zijn.
- + Er is behoefte aan meer mbo-geschoold personeel in Culemborg. De gemeente onderzoekt actief hoe we hen naar onze stad kunnen halen.
- + De gemeente organiseert inspiratiebijeenkomsten voor zowel jonge ondernemers, als de meer traditionele bedrijfstakken in de stad.
- + Culemborg start met experimenten op het gebied van verticale landbouw (het telen van gewassen in gebouwen).
- + Bedrijven krijgen hulp van de gemeente om beter om te gaan met afval, in samenwerking met de betrokken marktpartijen.
- + De gemeente stimuleert een efficiënte en energieneutrale bevoorrading van winkels in de binnenstad en de andere winkelgebieden vanaf het industrieterrein.

Na een langdurige recessie krabbelt de economie in Nederland en de wereld uit het dal. Dat is goed nieuws voor veel mensen, omdat de kansen om aan de slag te gaan enorm zijn toegenomen. Voor mensen die werken neemt de koopkracht toe. De ChristenUnie is hier blij mee, maar vindt tegelijkertijd dat we lessen uit de crisis moeten trekken. Bedrijven moeten robuust zijn en dat kan het best als ze investeren in innovatie. Culemborg kent veel middelgrote en kleine bedrijven in de maakindustrie die baat zouden hebben bij een verbeterslag. Daarnaast kent Culemborg veel zelfstandige professionals (veelal hoogopgeleid en werkzaam in hightech sectoren) en creatieve bedrijvigheid. De ChristenUnie vindt dat de lokale overheid op dit gebied een bescheiden, maar belangrijke rol

heeft. Aan de ene kant moet de gemeente een goed klimaat scheppen voor ondernemers en de ondernemende kwaliteiten in de stad zoveel mogelijk met elkaar verbinden. Aan de andere kant is het belangrijk dat economische ontwikkelingen in balans zijn met de natuur- en cultuurhistorische waarden van onze stad. We vinden het belangrijk om te zoeken naar manieren om de 'ecologische voetafdruk' van onze bedrijvigheid te verkleinen. Dat betekent het verminderen van gebruik van ruimte, middelen, grondstoffen en (fossiele) brandstoffen en het beter omgaan met afval. Dit mes snijdt aan twee kanten, want het jaagt innovatie aan en versterkt deze.